

INFORME DE L'AJUNTAMENT D'ASCÓ PER A L'ASSEMBLEA COMARCAL DE BATLLES I AJUNTAMENTS DE LA RIBERA

Tema: **Necessitat d'aplicació de la normativa americana a la planificació d'emergència per a les centrals nuclears d'Ascó**

Ascó, 14 de desembre de 1981

APARTAT I

SOBRE LA NECESSITAT D'EXISTÈNCIA D'UN PLA D'EMERGÈNCIA

És de tothom reconegut que el funcionament de les instal·lacions d'utilització o producció d'energia nuclear presenta riscos i que, per tal de minimitzar al màxim les conseqüències d'un possible accident greu, els responsables de regular l'energia nuclear es preocupen de dictar normes que tendeixin a protegir la població en cas d'emergència.

A l'Estat espanyol, la legislació que regula la producció o utilització d'energia nuclear es basa en la Ley 25/1964, de 29 de abril, sobre Energía Nuclear (BOE 107, de 4 de maig de 1964) i en un dels reglaments que la desenvolupen, concretament el Reglamento sobre instalaciones Nucleares y Radioactivas, aprovat per Decreto 2869/1972, de 21 de julio (BOE 255, de 24 d'octubre de 1972).

Al capítol I de l'esmentada llei, article 1.b, s'indica que els seus objectius són, entre d'altres, «... proteger vidas, salud y haciendas contra los peligros derivados de la energía nuclear y de los efectos nocivos de las radiaciones ionizantes...». Un capítol sencer de la llei reguladora de l'energia nuclear està dedicat íntegrament a les mesures de seguretat i protecció contra les radiacions ionitzants (capítol VI), i així, l'article 36 –primer d'aquest capítol– indica, «... las explotaciones de minerales radioactivos deberán funcionar sin riesgo y habrán de cumplir cuantas disposiciones se fijen en los reglamentos correspondientes en relación con la protección contra las radiaciones ionizantes. Dichas disposiciones se referirán tanto a las condiciones de trabajo como al peligro que las radiaciones ionizantes representen para las personas profesionalmente dedicadas a actividades de naturaleza nuclear, como a terceras personas y seres vivos que puedan quedar afectados por dichas radiaciones y actividades».

Tal com es pot observar, la llei reconeix el perill de les radiacions ionitzants i la necessitat de prendre mesures de protecció contra aquestes radiacions. Aquestes mesures haurien d'ésser fixades en els corresponents reglaments (art. 36), i la llei obliga el govern a publicar-los, tal com s'assenyala a l'article 94, «la presente Ley entrará en vigor el día siguiente de su publicación en el *Boletín Oficial del Estado*, autorizándose al Gobierno para que establezca los reglamentos precisos para su aplicación y desarrollo». Fins avui solament han estat publicats dos reglaments, el d'instal·lacions (citada anteriorment) i el de cobertura de risc nuclear, i falta encara la promulgació del que potser és el més important per a la seguretat de les persones que viuen a la vora d'una instal·lació nuclear, el reglament sobre protecció contra les radiacions ionitzants i transport de materials radioactius, del qual parla la revista Energía Nuclear, editada bimensualment per la Junta de Energía Nuclear (JEN), en el seu número 91 corresponent als mesos de setembre i octubre de l'any 1974 (Energía Nuclear 18 (91): 315-320). El Sr. Álvarez de Buergo era, en aquella data, el cap de la secció d'inspeccions de la Divisió de Protecció Radiològica i Seguretat Nuclear de la JEN.

Atès que no existeix cap reglament específicament dedicat a les mesures de protecció contra les radiacions ionitzants, és d'aplicació el que diu l'Ordre de 20 de desembre de 1959 sobre protecció contra les radiacions ionitzants (BOE 310, del 28 de desembre de 1959) que, malgrat haver-se dictat fa 21 anys –per la qual cosa deixa de tractar molts aspectes de la perillositat de les radiacions que s'han anat descobrint posteriorment, especialment els riscos de les radiacions ionitzants de baixa intensitat que produeix una central nuclear en funcionament normal–, reconeix en el seu article 8 la necessitat de protegir la salut de les persones que habitin a la vora de les instal·lacions nuclears.

Queda clara, doncs, la preocupació del legislador per tal de minimitzar el risc que comporta el funcionament d'una instal·lació nuclear, mitjançant l'aplicació de mesures de protecció. Entre aquestes, les que considerem més importants són les referides a la planificació d'emergència, figura que es preveu per primer cop en el Reglament sobre Instal·lacions Nuclears i Radioactives de l'any 1972, concretament en el seu article 26, que en l'apartat 4 defineix la necessitat de la planificació d'emergència quan diu «...detallará las medidas previstas para proteger a la población del área potencialmente afectada en caso de accidente y grado de responsabilidad del personal...». Aquest article fa esment a les condicions que ha de complir la documentació que ha d'entregar l'empresa propietària de la central per tal que li sigui concedit el permís de posada en marxa. Una de les condicions és la presentació d'un pla d'emergència.

Vista la poca especificació de la normativa sobre energia nuclear existent a l'Estat espanyol, l'administració aprofita les autoritzacions prèvies i de construcció de les centrals per actualitzar les exigències relatives a la seguretat de la instal·lació. La planificació d'emergència, evidentment, hi és compresa. Seguidament veurem com es tracta la planificació d'emergència en distintes autoritzacions concedides a centrals nuclears a l'Estat espanyol.

Autorització de construcció d'Ascó-2 (BOE 224, del 18-9-1975)

La condició 24 d'aquesta autorització ordena també fer un pla d'emergència, especificant en la condició 10 que les mesures de protecció i emergència previstes, així com els mitjans disponibles, comportin una garantia suficient en cas d'accident nuclear.

En les altres autoritzacions prèvies o de construcció de centrals nuclears atorgades (Lemóniz, Almaraz, Vandellòs, Regodola, Valdecaballeros, Trillo) s'estableix també una referència específica a la necessitat d'un pla d'emergència.

En el cas concret de la central nuclear d'Ascó, el dictamen de la Comissió d'Investigació sobre aquesta central aprovat pel Parlament de Catalunya, diu en la conclusió núm. 12 que és necessari disposar d'un pla d'emergència de determinades característiques abans de l'autorització de posada en marxa de la central. La conclusió, aprovada per unanimitat, diu: «L'existència d'un Pla d'Emergència Exterior, en previsió de possibles accidents, ha d'ésser condició prèvia indispensable per a l'autorització de l'engegada de les Centrals Nuclears d'Ascó. Aquest Pla d'Emergència ha de contemplar: l'existència d'una xarxa viària i comunicacional apta per a una possible i ràpida evacuació; la necessitat d'una xarxa sanitària de fàcil accés i amb centres adequats per a la prevenció i per al tractament a donar a les malalties derivades d'accidents nuclears; un sistema logístic àgil i realista i uns mitjans econòmics aptes per a cobrir el cost de l'operació. Tanmateix, caldrà mantenir permanentment al dia aquest Pla i organitzar, fins i tot, unes sessions de proves, almenys cada cinc anys i, òbviament, abans de l'engegada de les Centrals Nuclears d'Ascó.»

En resum, doncs, és evident la necessitat que hi hagi un pla d'emergència que assegurí al màxim la protecció de les persones que poden veure's afectades per un accident en una central nuclear. Per al cas de les centrals d'Ascó, la resolució del Parlament de Catalunya és ben explícita: cal un pla d'emergència que compleixi unes determinades condicions i que es mantingui permanentment al dia, la qual cosa significa que caldrà vetllar perquè, cas que es vagin fent nous descobriments o noves investigacions en el camp de la seguretat nuclear, s'incorporin al pla, modificant-lo amb totes les millores possibles.

APARTAT II

CARACTERÍSTIQUES QUE HA DE COMPLIR UN PLA D'EMERGÈNCIA PER A LES CENTRALS NUCLEARS D'ASCÓ

Tal com hem vist, existeix a l'Estat espanyol una normativa específica sobre energia nuclear, i per tant hom recorre a les autoritzacions prèvies i de construcció per incorporar aquelles normes que l'avenç de la tecnologia i els nous descobriments o fets –l'accident a la central de TMI, Harrisburg, per exemple– aconsellen per a una major seguretat de la població propera a la instal·lació de què es tracti.

Quelcom semblant pensa l'actual responsable del grup II de la Central Nuclear d'Almaraz, José Luís Montes Rodríguez, que essent membre del Departament d'Enginyeria de la JEN treballà en la posada en marxa de la Central Nuclear de Zorita, quan escriu en el número de gener/febrer de 1981 de la revista *Energía*, «...tanto en el reglamento espanyol sobre instalaciones nucleares y radioactivas como en el permiso de construcción de la central nuclear de Almaraz, se exige la utilización en todas las fases del proyecto de la normativa del país del suministro principal en aquellos campos no cubiertos por la normativa española. En la práctica, esto significa la aplicación total y exhaustiva de la normativa americana al mismo nivel, al menos, como si se tratara de una planta construida en los Estados Unidos...» (J. L. Montes Rodríguez, «Influencia de la normativa en las pruebas y puesta en marcha de la central nuclear de Almaraz», 1981, *Energía*, 7 (1): 41-50.

Tal com hem comentat anteriorment, a mesura que s'ha investigat més en la seguretat de les instal·lacions o que s'han produït accidents, com el de Harrisburg, les instàncies reguladores han incrementat les seves exigències. Fins i tot això és visible a l'Estat espanyol, en estudiar l'autorització de construcció més recent, la de la Central Nuclear de Vandellòs-2. Efectivament, el condicionant 6è ja diu que «...la autorización de construcción se concede en base a los criterios y datos del proyecto presentado y no supone reconocimiento definitivo de la seguridad nuclear de sistema alguno o de sus especificaciones. Se podrá dejar sin efecto... si se identificasen factores desfavorables desde el punto de vista de la seguridad nuclear y de la protección radiológica no conocidos al concederse la misma». El condicionant 7è torna a insistir, «Se autoriza a la Dirección General de la Energía para modificar el contenido de los límites y condiciones técnicas de la presente autorización, o imponer otros nuevos así como exigir la introducción de modificaciones al proyecto y otras acciones correctoras pertinentes, a la vista de: 1/ La experiencia que se obtenga durante la construcción y explotación de centrales nucleares del mismo tipo en España, en el país de origen del proyecto o en otros países que hayan contribuido al desarrollo del prototipo del proyecto...».

Amés a més, segons acord del consell de ministres del 20 d'abril de l'any 1979, en relació amb les modificacions que s'han d'introduir en les centrals espanyoles com a resultat de l'accident de la central de TMI (Harrisburg), el titular d'una central nuclear tindrà en compte les directrius que emanin dels organismes internacionals i les aprovades en el país origen del projecte. Aquesta exigència s'introdueix en l'annex 6 a l'autorització de construcció de Vandellòs-2, i en cita algunes exigències específiques.

En aquesta línia de millorar la legislació existent en qüestions relacionades amb la seguretat del públic en general després de l'experiència de l'accident de la central de TMI, la Nuclear Regulatory Commission, organisme regulador de l'energia nuclear als Estats Units, país origen del projecte de les centrals nuclears d'Ascó, ja que com se sap són de tecnologia *westinghouse*, aprovà el 19 d'agost de 1980 una important sèrie de modificacions a tot allò que fa referència a planificació d'emergència, que passen de 10 i 32 km a 16 i 80 km al voltant de cada central nuclear.

L'Ajuntament d'Ascó disposa, per a tothom que vulgui consultar-la, d'una traducció al castellà de la legislació actualment vigent als Estats Units sobre planificació d'emergència, així com el text original en anglès publicat al Federal Register 45 (162): 55402-55418, el 19 d'agost de 1980.

La normativa americana indica que la zona de planificació d'emergència contra la radiació directa per a reactors nuclears de potència superior a 250 MW(t) consistirà en una àrea d'unes 10 milles (16 km) de radi al voltant de la central, i la zona de planificació d'emergència contra la radiació per ingestió consistirà en una àrea de 50 milles (80 km) de radi al voltant de la central.

Tot i que la JEN ha intentat publicar una norma que reguli específicament la planificació d'emergència a l'Estat espanyol i que reguli l'elaboració dels plans d'emergència per a les centrals espanyoles, atès que aquesta norma no ha estat publicada al BOE, no pot ésser vigent en cap moment, i, d'altra banda, els afectats no podem acceptar de cap manera una legislació menys restrictiva que la dels EUA tenint en compte que, primer, la tecnologia és la mateixa, i segon, les centrals han estat venudes per una companyia americana, i els afectes nocius de les radiacions ionitzants són els mateixos als EUA que a l'Estat espanyol. Cal tenir present que l'organisme que a l'Estat espanyol ha de vetllar per la seguretat (el Consell de Seguretat Nuclear) no té poder executiu, sinó que l'únic que pot fer és proposar normes al Govern (via Ministeri d'Indústria i Energia), però mai dictar les normes ell mateix. Tot això, evidentment, representa una indefensió per als més directament afectats per la instal·lació d'una central nuclear.

Un últim argument a favor de l'aplicació de la normativa del país origen del projecte podem trobar-la en l'informe emès per la mateixa Generalitat de Catalunya a instància dels alcaldes de la Ribera d'Ebre membres de la Comissió Mixta Generalitat-Pobles afectats per les centrals nuclears d'Ascó, tal com expliquen a la pàgina 6 del seu informe: «D'acord amb tot l'anterior es desprèn que la normativa aplicable en últim terme per al disseny, projecte, construcció i explotació de les centrals nuclears d'Ascó, a manca de la nacional i de la OIEA, serà l'existent als Estats Units d'Amèrica...».

Ascó, 14 de desembre de 1981